

Juan Maragall va mantenir amb la vila de Sant Joan una relació fructífera i duradora, malgrat que no ha estat massa coneguda. Els Maragall hi tenien familiars, els Gorina (segon cognom del poeta). Convidat pels seus pares, Maragall havia visitat la vila (en tenim constància del juliol de 1884) i, ja casat, va passar-hi alguns estius (almenys del 1893 -poc abans- al 1895). El 31 de juliol d'aquest any escriu el poeta al seu amic Roura: Me'n vaig a Sant Joan a fer un descans absolut d'un mes i tornar a la batalla. El 15 d'agost li torna a escriure, ja des de la vila, i descriu la seva indumentària habitual: a Barcelona vaig quasi a tot temps amb un complet d'americana blau marí i barret tou color marró. Ara aquí, a Sant Joan, porto un vesut gris clar, sabates rosses i gran barret de palla. També parla per primera vegada de la llegenda del Comte Arnau: Ara me'n vaig a missa de dotze a l'església bizantina del vell monestir on, segons la llegenda, el comte Arnau arava a veure a l'Abadesa deladaia, filla de Jofre el Piós. A la vila va viure en dues cases diferents: la que ara duu el número 1 del passeig del Comte Guifré abans del número 11 del carrer Major. En aquesta darrera casa va escriure La vaca cega i els Goigs a la Verge de Núria, dues composicions immortals incloses en el llibre Pirenèiques, on el poeta inverteix el tema de la natura i transmet l'emoció que li produeix el paisatge contemplat. Se sap del cert que La vaca cega va ser escrita a la cambra que té un balcó que dona al carrer Major i fa cantonada amb el carrer dels Tins. Dels Goigs, no se'n té aquesta mateixa seguretat, però tot fa suposar que és també cert. La Constància la va donar Joan Anton Maragall, fill del poeta, en resposta a una carta de Mn. Josep Esteve, que el 1989 li demanava alguna certesa del fet. Joan Anton Maragall respon: "Els Goigs a la Verge de Núria van ser escrits a Sant Joan de les Abadesses l'any 1894 i el mes pare en va enviar una còpia manuscrita al seu amic Josep Soler i Miquel amb el qual havien fet l'excursió a Núria..." Com que a la vila havien viscut en dues cases diferents, no hi ha total seguretat que fos escrita a la mateixa casa, però continua explicant: "Jo suposo que l'any 93 i 94 habitaren la mateixa casa, segons m'havia explicat la meua germana Helena". Durant uns anys, va haver-hi certa confusió sobre el lloc de composició de La vaca cega, pel fet que Josep Pijoan, amic íntim de Maragall, divulgà que el poema havia estat escrit a Senillers, a la Cerdanya. Va aclarir aquesta confusió la vidua de Maragall, Clara Noble, quan, interrompuda a casa seva per Joan Alavedra, explica: "A Senillers vam anar-hi a l'cap de sis mesos de casar... En Joan hi va escriure algunes Pirenèiques... comparació amb el passat i per les negociacions amb que comencen les frases següents. Ve a abeurar-se a la font com ara solia, mes no amb el ferm posat d'altres vegades ni amb ses companyes, no: ve tota sola. Els versos immediats s'estenen en l'explicació general de la ceguessa de la vaca i la raó del seu caminar solitari cap a la font. El paisatge del Covilar ens és present a través de les paraules del poeta. Ses companyes, pels Cingles, per les comes, pel silenci dels Prats i en la ribera, fan dringar l'esquellot mentre pasturen l'herba fresca a l'atrac... Ella cauria. En tots aquesta versos, que podríem anomenar introductoris, el poeta se serveix de la mateixa tècnica, i destaca repetidament el concepte fonamental: "És cega", "La vaca és cega", "ve tota sola", "Ella cauria". D'aquesta manera ha quedat plantejat el drama de la bèstia que va impressionar el poeta. A partir d'aquí, la ceguessa de la vaca se'n presenta com un drama quasi humà. És una tragèdia que ens és mostrada per una sèrie d'accions successives. Les frases són breus i remarquen cada acció particular. Contribueix poderosament a donar la sensació de relat minuciós, la reiteració de "i" (polístindeton). "Topa de morro en l'esmolada picai recula afrontada... Però torna, i boixa el cap a l'aigua i beu calmosa. Beu poc, sens gaire set. Després aixeca al cel, enorme, l'embanyada testa amb un gest orgànic, pur i ple de vida. Aumunt les mortes nines, i se'n torna. La darrera part del poema comença amb "se'n torna": És una narració continuada, no retallada com abans, on sobresurt el vers: orfe de llum sota del sol que crema, El contrast negror-lluminositat emociona intensament l'esperit del lector. En el desenllaç, l'acció s'alenteix i ens recorda el llarg camí de retorn de la vaca i el moviment lent i suau de la cua de l'animal que resta gravat fonèticament en l'al·literació (repetició dels sons: "a", "lla") del vers final vacil·lant pels camins inoblidables, brandant llanguidament la llarga cua. La vaca cega és considerada una de les millors poesies de Maragall. Va ser inclosa en el seu primer llibre, Poesies, hi concorren els trets poètics essencials de Don Joan: una poesia essencialment humana, no obsessionada per adornos artístics, que són accidentals, sinó situada en un pla molt més durador. El sentiment de Maragall sobre el paisatge de muntanya és directe. Ell és un poeta de ciutat que vibra profundament amb la Naturalesa. Fins i tot en una carta a J. Pijoan del 9 de juliol de 1906, li confia: Fins m'arribaria a creure que per ésser poeta del camp s'ha d'haver nascut i viscut molt a ciutat. En aquest poema, de Maragall concorren les tendències, que seguiran en la resta d'obra poètica, de contemplar la Naturalesa i despullar-la en la seva essència, que segueix una línia de bellesa. Una poesia que creix pura, senzilla, despullada. Poesia que ens enriqueix descorbrint, evo-

CENTENARI DE "LA VACA CEGA", DE JOAN MARAGALL
 SANT JOAN DE LES ABADESSES FESTA MAJOR 1993

SALUTACIÓ

Com cada any, acabades les vacances, tornem a celebrar la Festa Major i, amb ella, a reviure les nostres tradicions: el Ball dels Pabordes, sobretot, però també les típiques serenates, la cercavila de gegants, la tornaboda o les sardanes, pròpies, certament, de tot Catalunya, però que, a la nostra vila, hi són més nombroses que enlloc i hi compten amb una adhesió particular. I, encara més, la trobada de tots nosaltres i dels forasters que ens visiten, agermanats per la festa.

Aquest any en fa cent que Joan Maragall va escriure, a la nostra vila, el seu poema immortal "La vaca cega". Tot i que l'esdeveniment ha tingut una celebració especial, hem volgut que fos present d'alguna manera en la nostra Festa Major; per això el programa constitueix un homenatge al gran poeta. Hem acollit, encara, dins la festa, la iniciativa de l'agrupació filatèlica de commemorar aquest centenari amb l'edició d'un mata-segells al-lusiu.

Enmig de l'alegria d'aquests dies, no podem oblidar unes reflexions serioses que no en són pas ben deslligades. La nostra vila, com tantes poblacions del país, passa per un moment econòmicament difícil. La indústria, l'agricultura i la ramaderia, que han estat elements de la seva vida, es troben en crisi. Els experts ens diuen que el turisme els hauria de substituir, si més no en un cert grau.

La nostra vila té, com és prou evident, motius d'atracció. Caldrà, però, que conservem els nostres monuments, que vetllem per la integritat del nostre paisatge, per la bellesa del nostre urbanisme, per la potenciació de les nostres tradicions. Això correspon, és clar, a l'administració pública en tots els seus nivells, però també als santjoanins. Tots podem contribuir-hi en alguna mesura; per exemple, mantenint endreçada i neta la vila i els seus encontorns. Us hi convido, alhora que us desitjo una bona Festa Major.

Ben cordialment,
GERARD COSTA I ALBRICH
Alcalde

LA CA
L'ALTRA SOGA,
MI DE L'ALTRA,
SOLA ÉS CEGA.
AMB MASSA TRA
MILLI EN L'ALTRA
LA VAGA ÉS CEG,
VT COMANS SOLI
AT D'ALTRES VEGAL
O: VE TOTA SOLA

LA VACA CEGA

Topant de cap en una i altra soca,
avançant d'esma pel camí de l'aigua,
se'n ve la vaca tota sola. És cega.
D'un cop de roc llançat amb massa traça,
el vailet va buidar-li un ull, i en l'altre
se li ha posat un tel: la vaca és cega.
Ve a abeurar-se a la font com ans solia,
mes no amb el ferm posat d'altres vegades
ni amb ses companyes, no: ve tota sola.
Ses companyes, pels cingles, per les comes,
pel silenci dels prats i en la ribera,
fan dringar l'esquellot, mentre pasturen
l'herba fresca a l'atzar... Ella cauria.
Topa de morro en l'esmolada pica
i reula afrontada... Però torna,
i baixa el cap a l'aigua, i beu calmosa.
Beu poc, sens gaire set. Després aixeca
al cel, enorme, l'embanyada testa
amb un gesto tràgic; parpelleja
damunt les mortes nines, i se'n torna
orfe de llum sota del sol que crema,
vacil·lant pels camins inoblidables,
brandant llànguidament la llarga cua.

Joan Maragall

PRESENTACIÓ

Qui de nosaltres, en arribar a la font del Covilar, no s'ha torbat mai a llegir, tot parant la fresca, les belles paraules d'un poema titulat *La vaca cega*? Qui de nosaltres no s'ha sentit colpit per la tristesa, no exempta de dignitat, de l'animal assedegat, envoltat de perenne foscor?

I qui de nosaltres -santjoanins al cap i a la fi- gosaria oblidar el nom de l'home que, amb mots clars i precisos, immortalitzà el calmos abeurament de la "Bonica"?

Enguany fa cent anys d'aquella escena en què la pobra Bonica aparegué impensadament i provocà l'esglai de tota la família del poeta, llevat d'ell... D'aquest fet, nimi, va saber-ne oblidar la trivialitat de l'anècdota per convertir-lo en el motiu central d'un veritable cant de delicada i sàvia sensibilitat al dolor aliè, ni que fos el d'una simple bèstia de corral: tota una lliçó d'humanitat, i més encara en els nostres dies, que en són tan avars!

Però, hora és ja que calli la meua veu per deixar sentir la de la Maria Josep, redactora d'aquest programa... Endinsa't, amable lector, en la gratificant lectura del seu escrit, dedicat a la figura de l'home que en vida fou Joan Maragall, el nostre Joan Maragall.

Eusebi Puigdemunt i Puig.

JOAN MARAGALL

Joan Maragall i Gorina nasqué el 10 d'octubre de 1860 i morí el 20 de desembre de 1911.

La seva vida només va durar mig segle, amb l'agreujant que va ser més aviat lent a l'hora de posar-se a escriure i publicar. Va escriure el primer poema a vint-i-vuit anys, es va casar a trenta-un i va publicar el primer llibre a trenta-cinc, quan només li quedaven setze anys de vida.

Escrigué relativament poc. Però, en molt poc temps, va infondre una empremta inconfusible en la mentalitat i en l'esperit del país com pocs escriptors han aconseguit de fer-ho a casa nostra.

ELS PRIMERS ANYS

Josep Maragall i Vilarosal, pare de Joan Maragall, fou un comerciant que s'especialitzà a posar telers a cases particulars de la ciutat i també de les poblacions properes. Les peces que produïen aquests

telers les revengué a preus enraonats, i així féu diners. També tenia telers instal·lats als baixos de la casa on vivia, a Barcelona, i on nasqué, el 1860, el seu fill Joan.

El mateix Maragall ens explica, en les seves *Notes autobiogràfiques*, com van ser els seus primers anys. Ens parla de l'edat crítica, la dels quinze anys als vint, quan, segons pròpies paraules, *vaig ser bruscament arrencat de davant dels llibres i col·locat davant de la taula de treball en la indústria a què venia destinat i posat en cert modo en la condició de poc més que un aprenent. El cop fou terrible i retrunyé en tot el meu ésser, i d'aquell desvallestament d'aspiracions contrariades s'alçà, portant l'estendard de la rebel·lió, una passió per la poesia.*

No era una vocació encara; era més aviat una reacció.

Va aguantar prop de cinc anys sense afluixar en les discrepàncies amb el seu pare.

El 6 d'octubre de 1879, quan Joan Maragall estava a punt de complir dinou anys, van tenir una conversa pare i fill; Maragall l'endemà s'anava a matricular a la Facultat de Dret. Ell mateix ho relata així: *Jo, des de molt temps, venia dient a tothom que volia escoltar-me que la meva vocació era la carrera d'advocat. Això no era cert, però jo no mentia. La meva vocació era sortir-me d'una esfera que, a efecte de tant llegir novel·les i de lo que s'havia exagerat mon talent, considerava massa grossera per mi; la meva vocació era fregar-me amb la joventut il·lustrada, al mateix temps que adquirir coneixements superiors...*

Va passar cinc anys anant a classe, però també divertint-se i fent campanes, i sobretot discutint amb els companys.

D'aquesta època naixeran les amistats més sòlides. Quan el 1884 (vint-i-quatre anys) aconseguí la llicenciatura de Dret, no li queda altre remei que enfrontar-se amb la realitat. Però, a la pràctica, no es decideix a exercir.

Llegeix, discuteix, divaga amb els amics sobre temes de poesia o música, passa estones a l'Ateneu, va al Liceu i cada vegada va eixamplant la seva relació social. També és en aquest any quan, passant l'estiu a Sant Joan de les Abadesses, descobreix l'alta muntanya, que tindrà tanta influència en ell, però uns anys més tard.

El 1886 se li va presentar un afer que, com a advocat, va ser el més important que hagué de tractar. El seu pare, Josep Maragall, s'havia associat a un negoci de filatura de cànem que semblava prou pròsper, però, de sobte, es va trobar que l'empresa en què tenia embarcada la meitat de la seva fortuna estava a punt de fer suspensió de pagaments.

El fill va haver de veure com el seu pare, que per a ell era la personificació de la prudència i la fortalesa, se sentia abatut, desmoralitzat, perdut. I aleshores va reaccionar.

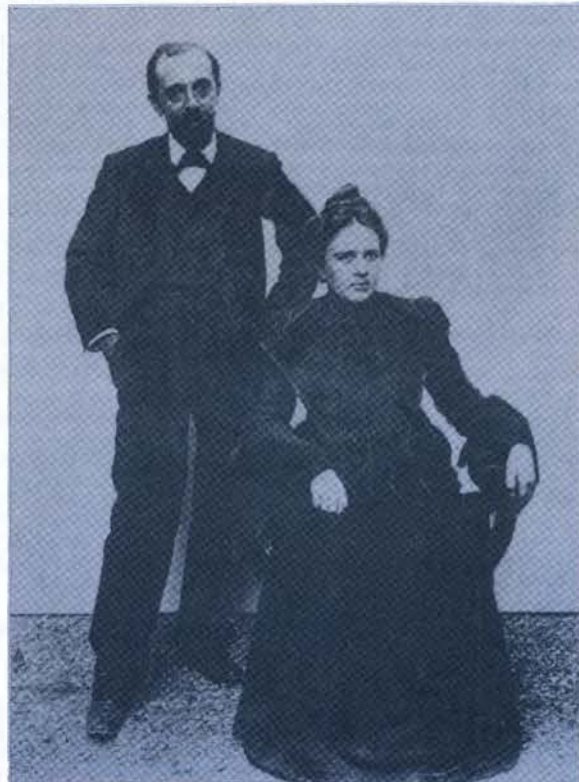
Va viure uns mesos d'estudi de papers, d'entrevistes diàries, en un combat dur per a qualsevol advocat. I va guanyar, va salvar la situació. I el senyor Josep Maragall, ara ple d'esperances, passà a ser soci majoritari.

L A CRISI

Aquella experiència va afectar molt profundament Joan Maragall. Va veure el que era capaç de fer, però també va entendre que no era allò el que volia.

Fotografia de Maragall amb el seu pare i família a Sant Joan, el 1894. Aspecte de jove. Amb la seva muller, el 1898.

I continuava sense saber on era. Tot fa creure que aleshores va passar la crisi més difícil i més profunda de la seva vida. Disposava d'una carrera, per la qual havia hagut de lluitar, i no la feia servir; era ple d'aspiracions poètiques, però comprenia que les composicions fetes fins ara no el podien col·locar a l'alçada a què aspirava en el terreny de l'art. No sabia destriar, i les seves esperances les veia inabastables:

*Lo cor de l'home és un mar,
tot l'univers no l'ompliria...*

Al cap d'un any, el 1888, passava la crisi. I va escriure i publicar un poema molt diferent del que havia escrit fins aleshores. Era l'*Oda Infinita*. Allí hi era plantejat tot el que ell cercava.

*Tinc una oda començada
que no puc acabar mai:
dia i nit me l'ha dictada
tot quant canta en la ventada,
tot quant brilla per l'espai.*

L'any 1890 marca un tomb decisiu. Tot just començat l'any, informa el seu amic Roura de la seva entrada al despatx de l'advocat Brugada: *Sembla que definitivament seré advocat tota la vida. Ai renoi! Jo que volia ésser poeta!...*

Més tard li fa saber un altre compromís que havia acceptat: l'entrada a la redacció del "Diario de Barcelona".

En aquesta època també comença el seu festeig amb qui més tard seria la seva muller. L'havia coneguda a Puigcerdà i s'havien anat retrobant més o menys casualment. I en aquests moments troba la resposta a la gran pregunta: Sí, era un poeta; allò que encara no havia pogut veure se li fa visible en els poemes del festeig.

*Com una flor, sempre més
el teu amor en ma vida
hi ha deixat una fragància
que ja no en serà esvaïda.*

L A PLENITUD

L'any 1891, Maragall contragué matrimoni. Josep Pla escriu: "Es casà enamoradíssim amb una senyoreta anglesa: Clara Noble, d'una extrema distinció, molt fina, bellíssima, un àngel. Clara era la quarta filla d'un senyor anglès que es dedicava al negoci d'exportació de vins de Jerez i tenia despatx en aquesta població i a Barcelona. El senyor Noble era casat amb una senyora andalusa britanitzada. La casa era totalment anglesa, la llengua anglesa era la de la família, els costums britànics absolutament imperants. En el moment de casar-se, Maragall tenia trenta anys; Clara Noble, divuit. Una meravella total".

El maig del 93 els neix el primer fill, una nena, que van batejar amb el nom d'Helena. A l'estiu vénen a Sant Joan de les Abadesses i, inspirat a la font del Covilar, Maragall escriu *La vaca cega*.

L'any següent (1884) Maragall ha fet ja molt camí. És secretari de la redacció del "Brusi", secretari de l'Ateneu, ha estat nomenat membre de l'Acadèmia, té correspondència, rep visites, no pot donar l'abast. S'ha esvaït la pau dels anys anteriors.

L'estiu el torna a passar a Sant Joan, on el visita Soler i Miquel. Amb el seu amic, fan una excursió des de Camprodon a Ulldeter, Núria i cap a Ribes de Freser. D'aquesta experiència, en surt un article per al "Brusi" i el poema *Goigs a la Verge de Núria*, on hi ha l'itinerari exacte de l'excursió.

*Copsats per negres alçàries ,
eixordats de la remor,
anirem avall com l'aigua
per les goles solitàries
plenes d'abims i frescor.*

El 1895 publica el seu primer llibre, *Poesies*. La crítica l'elogia. Maragall és el primer poeta de la Renaixença que la societat barcelonina accepta. Escriu en el llenguatge de Barcelona sense preocupar-se massa de l'estil. Comença de ser llegit.

En els anys següents canvia de domicili, és mantenidor dels Jocs Florals de Barcelona. El 98, arran del desastre colonial, escriu l'*Oda a Espanya*. Els seus articles són cada vegada més llegits.

1900: mor el vell Maragall i deixa al seu fill dues magnífiques herències: els interessos comanditaris d'una indústria tèxtil i una casa a Sant Gervasi que comprà per a ell.

Don Joan es trobà en possessió d'una casa i una renda apreciable. Sobre aquest aspecte, Josep Pla explica: "Maragall esdevingué, a la mort del seu pare, un rendista. A primers de mes solia entrar en un establiment bancari de la Rambla. De vegades l'acompanyava Pijoan. S'acostava a la finestreta, allargava uns papers i cobrava una quantitat. Llavors hi havia una cartuxos que contenien monedes de plata -monedes de duro- admirablement ben fets. Ni tan sols els comptava. Se'ls ficava a la butxaca i, fins al mes entrant si Déu vol!".

La seva vida familiar fou admirable. La senyora Maragall en tingué una perfecta cura. El matriarcat funcionà excel·lentment. Clara Maragall creia en el seu marit. A mesura que els fills anaren venint (fins a tretze), la casa s'anà omplint de moviment. Però sembla que Maragall va viure enmig del seu ambient familiar en un estat de quietud, ordre i placidesa perfecta. L'autoritat familiar i econòmica fou posada sobre la senyora Maragall. Per al poeta, la situació resultà immillorable.

La vida de Maragall havia pres una forma definitiva.

El 1901 mor el director del "Brusi", Manyé i Flaquer.

Després de la mort del pare i de Manyé i Flaquer, el doctor Robert, que l'havia trobat molt decaigut, li aconsellà d'anar-se a refer a Cauterets. Allí acaba la poesia *Les muntanyes*, començada a Camprodon i viscuda a la font de Sant Patllari.

En els anys següents treballa en la continuació del poema *El Comte Arnau*, el primer fragment del qual ja havia publicat el 1900.

Sense canvis radicals, va madurant la seva visió dels valors essencials. Des dels seus primers poemes -*La vaca cega*-, sempre havia tingut els ulls oberts al dolor. I és a través d'aquest cristall de dolor, que va mirar els successos del juliol de 1909 a Barcelona -la Setmana Tràgica-, opinant des dels periòdics amb tres escrits: *Ah! Barcelona*, *L'església cremada* i *La ciutat del perdó*.

Aquesta és l'última etapa de la seva vida. En realitat, es troba decaigut físicament, decebut de moltes coses i profundament preocupat per altres.

El seu gran poema, el *Cant Espiritual*, es va publicar en el volum *Seqüències*, l'any 1911, poc abans de la seva mort. En aquest volum, també s'hi inclou l'última part de *El Comte Arnau*, poema que va durar molts anys de la seva vida. *El Comte Arnau* recull els moments més difícils i turbulents d'una

vida aparentment pacífica; *Cant Espiritual* és el ressò de totes les preocupacions que manifestava ja en els seus primers poemes.

I així la seva obra final constitueix una confessió humana excepcional .

*Si el món és tan formós, Senyor, si es mira
amb la pau vostra a dintre de l'ull nostre,
què més ens podeu dâ en una altra vida?*

Ben lluny de la rebel·lió i la desesperació, aquestes paraules són les íntimes i simples interrogacions que s'han fet i es faran els homes.

Va morir el 20 de desembre de 1911.

Sia'm la mort una major naixença!

La cultura catalana havia perdut un dels seus grans homes. El seu enterrament va ser multitudinari.

L'HOME I EL POETA

Quan Maragall mor (1911), la moda literària imperant, el Noucentisme, és declaradament antimaragallià; les seves publicacions estaven molt disperses i era difícil de fer-se una idea de la seva obra i del que aquest senyor representava. En canvi, tot allò que havia escrit per omplir músiques i cants era molt popular. Inicialment, la popularitat de Maragall prové d'aquests escrits als quals ell no va donar sinó una relativa importància.

A la vegada que Maragall portava a terme la seva activitat intel·lectual i literària, s'anava consolidant com una indiscutible personalitat social.

Després de la seva mort, es descobrí des de tots els punts de vista la seva impressionant personalitat. Com afirma Josep Pla: "No és pas un home d'una sola corda; és un home de moltes cordes (...) En la seva obra hi ha molta reflexió i una gran quantitat de pensament. Tot el que escrigué, en vers i prosa, fou pensat deliberat, meditat i fonamentat".

Ruyra en va fer un excel·lent retrat literari al pròleg a l'obra catalana de la primera edició de les obres completes i, pel que fa al seu caràcter, escriu: "Resultava un excel·lent director de l'opinió pública, un periodista excepcional, digne de la major confiança (...) El seu criteri, sempre orientat vers un ideal de noblesa i de justícia, era impertorbable... Quan les passions bullien, quan gairebé no hi havia ull sense volva, ni cor sense verí, la paraula d'en Maragall sonava com un diapasó que duia al bon acord totes les ànimes ben intencionades".

Maragall sabia moltes coses i les sabia bé. Coneixia tres llengües d'una manera perfecta: l'anglès, l'alemany i el francès (va ser un gran traductor dels romàntics alemanys). Només aquest fet li donava

una gran superioritat sobre els intel·lectuals del seu temps; però a la vegada era un home desproveït de tota vanitat i afectació.

Maragall partia d'una alta estimació de la vida, i la seva teoria literària neix directament d'aquests principis.

Considerava que calia escriure quan, en els moments d'autèntica inspiració, les paraules sorgien de dins del poeta. D'aquesta manera, el poeta esdevé un transmissor de la vida que posseeix, de la intensitat amb què viu. Segons Maragall, la paraula escrita en tals condicions -viva- serà senyal de la voluntat divina i, per tant, al poeta no li és lícit de *rectificar-la*; la poesia ha de ser espontània.

Aquesta teoria literària sobre la "paraula viva" la va desenvolupar bàsicament en dos textos: l'*Elogi de la paraula* (1905) i l'*Elogi de la Poesia* (1907).

Don Joan es considerava, tant com poeta, o més, un home de pensament, un reflexiu de les contradiccions del seu temps. D'aquesta manera, es va anar apropant, paulatinament, al catalanisme. Ja el 1893 havia defensat, al "Diario de Barcelona", l'anomenat regionalisme perquè era un moviment modern basat, no en les nostàlgies del passat, sinó en la voluntat de construir una nació.

Però es proposà de viure totalment al marge de la política de partit i, malgrat els enormes esforços de persones que ell tingué en elevada consideració, per fer-lo desistir d'aquest propòsit, mai no ho pogueren aconseguir.

Maragall va creure sempre en un ideal ibèric, però no pas integrador, sinó federatiu; cadascú hi aportaria el que tingués, però es mantindria plenament ell mateix; només així seria útil. Mai no va renunciar a aquesta esperança.

El 1895 esdevé secretari de la nova junta catalanista de l'Ateneu. Des de llavors es converteix en militant del catalanisme des de dos fronts: com a periodista, dóna suport a totes les iniciatives catalanistes; com a poeta, treballa en l'elaboració d'una mitologia i simbologia nacionalista.

L'obra poètica d'aquest període es concentra en el llibre publicat el 1900, *Visions i Cants*. En aquest volum, Maragall escriu diversos poemes referents a llegendes tradicionals: *El mal caçador*, *Joan Garí*, *El Comte Arnau*, *La fi d'en Serrallonga*. Pretén de tractar unes històries prou conegudes de tal forma que mostrin el nostre tarannà col·lectiu.

El valor dels símbols nacionals dels personatges dels poemes és subratllat pel fet que són profundament terrenals; així Arnau s'anomena ell mateix "la terra palpitant". El mot "la terra", en aquests moments, tenia ressonàncies màgiques. Volia dir Catalunya com a nació i substituïa "la pàtria", mot més ambivalent, desgastat per l'ús que n'havia fet la Renaixença. L'ús del mot reflectia també la importància del moviment excursionista en la creació de la ideologia nacionalista.

El català és, segons creu descobrir Maragall, individualista, independent, amant de la llibertat fins al punt de córrer el risc d'esdevenir anarquista:

*-Fill de la terra, fill de la terra,
comte l'Arnau,
ara demana, -ara demana:
què no podràs?*

En els *Cants*, el nacionalisme també hi és present a través de la convergència dels temes de germanor i exaltació de la vida. El més evident és el *Cant de la Senyera*, escrit per a l'Orfeó Català, amb música de Millet.

En el poema *La sardana*, Maragall fixa tots els elements simbòlics que l'havien de convertir en el vehicle d'expressió de la ideologia nacionalista:

-la germanor i unió de tot un poble que s'expressa donant-se les mans.

-la rodona, sense cap ni cua, manifestació del sentiment democràtic dels catalans.

-l'esperit d'ordre d'un poble, fins i tot en la diversió.

-l'anella, símbol de la unió de la pàtria, que no es desfà realment, sinó que s'eixampla idealment fins a esdevenir la gran rodona formada per tots els catalans.

*Tota ma pàtria cabrà en eixa anella,
i els pobles diran:
la sardana és la dansa més bella
de totes les danses que es fan i es desfan.*

En tots aquests cants, el lector entén que, en darrera instància, la vida nova que es canta és l'esdevenidor del poble català.

A més d'un nombre determinat d'excel·lents poesies, Maragall escriví una gran quantitat d'articles on dona una visió de la realitat ciutadana i social que culmina en els escrits d'opinió sobre la Setmana Tràgica, el 1909. *Heus aquí una gran conglomeració d'energies individuals que no han pogut crear un organisme social proporcionat a la seva massa*". I més endavant: "*Catalunya, Barcelona, has d'acceptar les bombes i el dol, i el robar i l'incendi... Cerca l'amor en ton dolor, ah, Barcelona. (Ah! Barcelona)*

Un altre dels articles és *La ciutat del perdó*, que no va arribar a publicar-se en el seu temps. El va escriure i el va enviar a "La Veu" tres o quatre dies abans de l'afusellament de Ferrer i Guàrdia en un intent de girar l'opinió pública i, per tant, la conducta del govern. No el van publicar.

L'últim d'aquests escrits correspon a *L'Església cremada*. La seva lectura impressiona i inquieta. Constitueix una de les primeres manifestacions, en aquest país, de la necessitat absoluta de renovació.

Estava decebut. Un cop desfeta la Solidaritat, els partits catalans es barallaven; tots volien Maragall per a ells, però més aviat com una arma de combat: *No m'escolten, ni m'escoltaran*- deia ell.

Per a Maragall, el poble era la suma de les individualitats, cada una per separat, com a factors de la possible obra conjunta. No era una massa, sinó una cosa viva i contradictòria que calia estimar. Ell veia sempre el camí en l'amor.

Maragall considerava que l'amor al seu país era una cosa òbvia i indiscutible.

Don Joan fou un home seriós, consciencios, impermeable a la frivolitat en tots els aspectes de la seva vida i, per tant, també com a poeta. No és estrany, doncs, que els seus amics fossin persones serioses del país: Manyé i Flaquer, Prat de la Riba, el bisbe Torras i Bages, l'arquitecte Gaudí, Josep Pijoan, Giner de los Ríos.

Joan Maragall no ha estat sols un dels més grans poetes de la nostra llengua, sinó també una personalitat que va repercutir en el món social del seu temps, plena de sinceritat; això fa exclamar a Josep Pla: "Totes les persones que conegueren J. Maragall i amb les quals n'he parlat ho han fet, no solament en un gran to de respecte, sinó amb un punt de temperatura afectiva, absolutament excepcional".

JOAN MARAGALL I SANT JOAN

Joan Maragall va mantenir amb la vila de Sant Joan una relació fructífera i duradora, malgrat que no ha estat massa coneguda.

Els Maragall hi tenien familiars, els Gorina (segon cognom del poeta).

Convidat pels seus parents, Maragall havia visitat des de molt jove la vila (en tenim constància del juliol de 1884) i, ja casat, va passar-hi alguns estius (almenys del 1893 -potser abans- al 1895).

El 31 de juliol d'aquest any (1895), escriu el poeta al seu amic Roura: *Me'n vaig a Sant Joan a fer un descans absolut d'un mes i tornar luego a la batalla.*

El 15 d'agost li toma a escriure, ja des de la vila, i descriu la seva indumentària habitual: *a Barcelona vaig quasi a tot temps amb un complet d'americana blau marí i barret tou color marró. Ara aquí, a Sant Joan, porto un vestit gris clar, sabates rosses i gran barret de palla.*

També parla per primera vegada de la llegenda del Comte Arnau: *Ara me'n vaig a missa de dotze a l'església bizantina del vell monestir on, segons la llegenda, el comte Arnau anava a veure a l'Abadessa Adelaisa, filla de Jofre el Pilós.*

A la vila va viure en dues cases diferents : la que ara duu el número 1 del passeig del Comte Guifré -abans l'Era Gran- i la casa número 11 del carrer Major.

En aquesta darrera casa va escriure *La vaca cega* i els *Goigs a la Verge de Núria*, dues composicions immortals incloses en el llibre *Pirenenques*, on el poeta inicia el tema de la natura i transmet l'emoció que li produeix el paisatge contemplat.

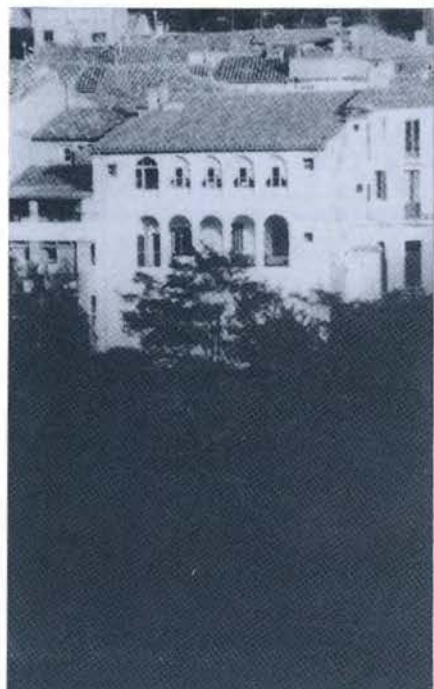
Se sap del cert que *La vaca cega* va ser escrit a la cambra que té un balcó que dóna al carrer Major i fa cantonada amb el carrer dels Tints. Dels *Goigs*, no se'n té aquesta mateixa seguretat, però tot fa suposar que és també cert. La constància la va donar Joan Anton Maragall, fill del poeta, en resposta a una carta de Josep Esteve, que el 1989 li demanava alguna certesa del fet.

Joan Anton Maragall respon: "Els *Goigs a la Verge de Núria* van ser escrits a Sant Joan de les Abadesses l'any 1894 i el meu pare en va enviar una còpia manuscrita al seu amic Josep Soler i Miquel amb el qual havien fet l'excursió a Núria..."

Com que a la vila havien viscut en dues cases diferents, no hi ha total seguretat que fos escrita a la mateixa casa, però continua explicant: "Jo suposo que l'any 93 i 94 habitaren la mateixa casa, segons m'havia explicat la meva germana Helena".

Durant uns anys, va haver-hi certa confusió sobre el lloc de composició de *La vaca cega*, pel fet que Josep Pijoan, amic íntim de Maragall, divulgues que el poema havia estat escrit a Senillers, a la Cerdanya. Va aclarir aquesta confusió la vídua de Maragall, Clara Noble, quan, interrogada a casa seva per Joan Alavedra, explica:

A la vila, Maragall va viure en cases diferents.

A dalt, la casa dels Gorina. A sota, la casa del carrer Major, el balcó de la dreta correspon a l'habitació on va escriure "La vaca cega".

"A Senillers vam anar-hi al cap de sis mesos de casats... En Joan hi va escriure algunes *Pirenenques*. Però *La vaca cega* la veritat és que va ser escrita a Sant Joan de les Abadesses".

I continua relatant els seus records sobre el fet: "Passàvem temporada a casa d'un cosí i, a les tardes, amb els pares del meu marit, que ja eren vells, amb les meves germanes, amb criatures, amb mainaderes, en fi, tota una colla, anàvem a la font del Covilar, als afores de la vila, cap al camí de Camprodon. Era una font que rajava en una pica, en una placeta guarnida d'arbres i bancs. I, un dia, ens va esverar una vaca que venia a nosaltres amb un pas insegur, vacil·lant, estrany. Em sembla que la veig! Tothom va alçar-se i va fugir. El meu marit va quedar-se. Era la vaca cega! Va beure aigua i en Joan va parlar amb el vailet que *d'un cop de roc llançat amb massa traça va buidar-li un ull*. Arribant a casa, va entrar de dret al despatx, va tancar-s'hi i, en sortir-ne, duia la poesia a la mà".

Més endavant continua: "El meu record sobre tot això és molt precís. Però hi ha encara el testimoni del mateix Joan, que en una lletra al seu amic Roura diu: *En "l'Avenç" trobaràs una poesia que vaig fer a Sant Joan, "La vaca cega"*. Per cert que fa dos anys, passant per Sant Joan, vaig voler ensenyar als meus fills el lloc on el seu pare va escriure *La vaca cega*. Quina llàstima! Els bancs són fora i en lloc de la pica esmolada on va beure la vaca hi ha un safareig".

La filla dels estadants del Covilar, que no havia oblidat l'episodi, va contar que la muller del poeta havia hagut de ser reconfortada amb ratafia després de l'esglai causat per la visió de l'estranya vaca,

*orfe de llum, sota el sol que crema,
vacil·lant pels camins inoblidables.*

El vailet del poema va poder ser identificat: era en Janot de can Pau Llebre. L'episodi de la ceguesa de la vaca és relatat pel P. Joan Bta. Bertran i publicat a "Destino" el 1951. Després d'una entrevista amb el pastor que passà a formar part sense ni sospitar-ho d'un poema immortal, ens assabenta que la vaca es deia "Bonica" i que tenia ja un ull entelat. Un dia, mentre en Janot guardava les vaques als prats veïns de la casa, la Bonica va voler entrar en un sembrat. En Janot, que la vol apartar, l'avisava amb un fort crit i li llança una pedra, però, amb tan mala fortuna, que li encerta l'ull i la deixa cega.

Els versos de *La vaca cega*, aparentment descriptius i impassibles, traspuen la intensitat del trasbals de Maragall, colpit per aquesta visió mentre contemplava la magnificència de la natura.

El text és magnífic. En llegir-lo, revivim pas a pas les impressions del poeta.

L'estranya arribada de l'animal ens inquieta des dels primers mots.

El poema avança durant els tres primers versos per aturar-se abans d'acabar el tercer. És una brevíssima frase que queda solta, però amb una gran importància conceptual: *És cega*.

*Topant de cap en una i altra soca,
avançant d'esma pel camí de l'aigua,
se'n ve la vaca tota sola. És cega.*

El poema continua la seva temàtica aportant noves sobre què ha provocat la ceguesa de l'animal. La tècnica utilitzada és la mateixa: l'encavallament, és a dir, la continuïtat de sentit entre un vers i el següent, i l'aïllament de la frase final.

*D'un cop de roc llançat amb massa traça,
el vailet va buidar-li un ull, i en l'altre
se li ha posat un tel: la vaca és cega.*

L'animal prossegueix la seva vida habitual, però en essència distinta, fet que queda remarcat per la

comparació amb el passat i per les negacions amb què comencen les frases següents.

*Ve a abeurar-se a la font com ans solia,
mes no amb el ferm posat d'altres vegades
ni amb ses companyes, no: ve tota sola.*

Els versos immediats s'estenen en l'explicació general de la ceguesa de la vaca i la raó del seu caminar solitari cap a la font. El paisatge del Covilar ens és present a través de les paraules del poeta.

*Ses companyes, pels cingles, per les comes,
pel silenci dels prats i en la ribera,
fan dringar l'esquellot mentre pasturen
l'herba fresca a l'atzar... Ella cauria.*

En tots aquests versos, que podríem anomenar introductoris, el poeta se serveix de la mateixa tècnica i destaca repetidament el concepte fonamental: "És cega", "La vaca és cega", "ve tota sola", "Ella cauria". D'aquesta manera ha quedat plantejat el drama de la bèstia que va impressionar el poeta.

A partir d'aquí, la ceguesa de la vaca se'ns presenta com un drama quasi humà. És una tragèdia que ens és mostrada per una sèrie d'accions successives. Les frases són breus i remarquen cada acció particular. Contribueix poderosament a donar la sensació de relat minuciós, la reiteració de "i" (polisíndeton).

*"Topa de morro en l'esmolada pica
i recula afrontada... Però torna,
i baixa el cap a l'aigua i beu calmosa.
Beu poc, sens gaire set. Després aixeca
al cel, enorme, l'embanyada testa
amb un gesto tràgic; parpelleja
damunt les mortes nines, i se'n torna*

La darrera part del poema comença amb "i se'n torna". És una narració continuada, no retallada com abans, on sobresurt el vers:

orfe de llum sota del sol que crema,

El contrast negror-lluminositat emociona intensament l'esperit del lector.

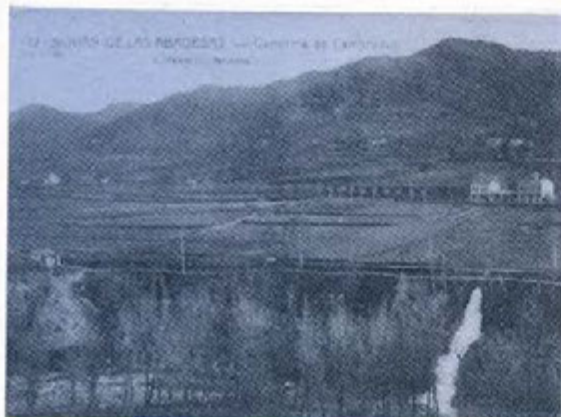
En el desenllaç, l'acció s'alenteix i ens recorda el llarg camí de retorn de la vaca i el moviment lent i suau de la cua de l'animal que resta gravat fonèticament en l'al·literació (repetició dels sons: "a", "lla") del vers final

*vacil·lant pels camins inoblidables,
brandant llànguidament la llarga cua.*

La vaca cega és considerada una de les millors poesies de Maragall. Va ser inclosa en el seu primer llibre, *Poesies*, i hi concorren els trets poètics essencials de Don Joan: una poesia essencialment humana, no obsessionada per adorns artístics, que són accidentals, sinó situada en un pla molt més durador.

El sentiment de Maragall sobre el paisatge de muntanya és directe. Ell és un poeta de ciutat que vibra profundament amb la Naturalesa. Fins i tot en una carta a J. Pijoan del 9 de juliol de 1906, li confia: *Fins m'arribaria a creure que per ésser poeta del camp s'ha d'haver nascut i viscut molt a ciutat.*

En aquest poema, Maragall inicia la tendència, que seguirà en la resta d'obra poètica, de contemplar la Naturalesa i despullar-la en la seva essencial bellesa. Una poesia que creix pura, senzilla, despullada.

Imatges que probablement inspiraren "La vaca cega".

Camí que feia la família Maragall. A la dreta, fàcsimil de "La vaca cega". La font del Covilar el 1910. Paisatge dels voltants de la font. En Janot als anys 50.

La vaca cega

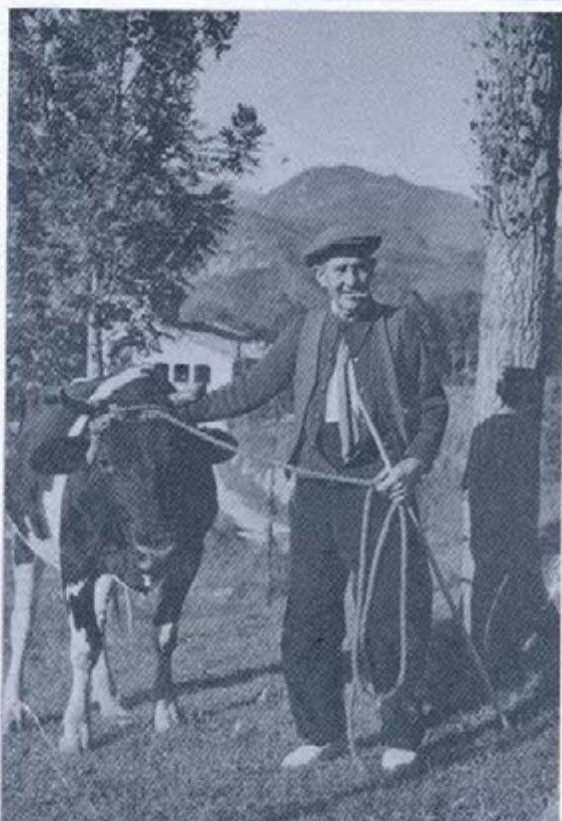
*Depant de casa en una y altra ora,
 avançant d'avanç pel camí del ayga,
 d'on vi la casa tota sola, besoga.*

*D'un cost, de cost. Muntat ab para trassa
 se baylet vi després un coll, en l'altre
 cal hi hia posat un tel: tal cosa escega.*

*Hi a abans en la font com uns setia
 mes seg ab el fany posat d'altres vegades
 vi ab dos ten jany per, i no, vi tota sola.*

*dos guanyans pels dingles, per las corras,
 per el silenci dels pous en la viberna
 fan sonar l'esquellit mentre pastorem
 l'ombel frena al estar: ella canvia.*

*Topa de morro en la senyala pisa
 y ramba aprofitada, para terra
 y abacia el cap a l'ayga y ben calmosa.
 Han pous sans gavra seti. Després, aicara
 al cal, avorint, la embarrada t'ata
 sent un gran gote t'ajicla: parrelleja
 remuntant les corras, ubi es, i s'en torna
 vofa bellum seta del sol ja osana,
 visitant pels camins inestables,
 l'ombra de la guindamenta la Marça gira.*

Poesia que ens enriqueix descobrint, evocant, no un món de somnis, sinó la bellesa de les coses tal com són.

A partir d'aquest poeta, encara que res no s'hi mogui, el paisatge del Covilar, restarà per sempre més habitat.

Un altre testimoni de la influència del paisatge i la vila de Sant Joan sobre el poeta és el poema *El Comte Arnau*, que, segons declaració del seu fill Joan Anton Maragall, va ser començat a Sant Joan de les Abadesses.

Els estius continuen essent el refugi del poeta, i el 1898 també el passa a Sant Joan. Entre el 1895 i el 1898 degué escriure la primera part del poema. Tenim una referència directa al tema en una narració publicada l'octubre de 1898 amb el títol *Cercant el Comte Arnau*, basada, sens dubte, en una experiència viscuda aquell darrer estiu. És una prosa molt bella sobre el claustre de l'Abadia:

Així que un hi entra, en aquell claustre, sembla que s'enfonsi segles endarrera... I, al mig, les vuit arcadetes menjades i arrodonides per les pluges i els vents de tants cents anys; els capitells amb aquells entortolligaments de pedra consumida. Ara, a dins, hi han plantat un jardinet molt trist. El tell del centre ja s'ha mort i assecat de seguida.

I pensar que allí dins hi ha la llegenda del comte l'Arnau; que aquell era el claustre de les monges que diu que ell anava a veure per una mina que deu ésser per allà sota (...) Tot plegat, fa una cosa!

Segueix un diàleg amb l'Agustí, un xicot beneït de la vila a qui demana que li confirmi que no és cert que el mite sigui mort, i en la mirada perduda que acompanya la resposta, el poeta descobreix *una reculada de segles*. En aquest personatge primitiu, Maragall troba la confirmació de les arrels de la llegenda.

Sens dubte, la fascinació que el personatge va exercir sobre el poeta, en els orígens, està relacionada amb les seves diverses estades a Sant Joan.

Segons Josep M. Capdevila, en el poema de *El Comte Arnau*, "el país muntanyós i un xic àrid de Sant Joan de les Abadesses hi és present a cada paraula".

La darrera vinculació de Don Joan amb la vila la trobem l'octubre de 1911, quan promet a Joan Danés, un dels promotors de la restauració del monestir, un article al "Brusi" d'adhesió i suport.

Sembla que l'article l'havia començat a redactar, però la delicada salut del poeta no va permetre que s'arribés a publicar. La mort de Maragall va esdevenir-se al cap de poc temps. Joan Anton Maragall, en una altra carta a J. Esteve, assegura que no se n'ha trobat l'esborrany.

Maragall, durant la seva vida, va fer llargues estades a fora de ciutat, uns perllongats estiuieigs possiblement aconsellats pel seu estat físic. El cert és que, a fora, el poeta hi estava bé. Amb el seu bastó, feia llargues caminades. Li agradava el paisatge. Tenia, amb la gent que trobava, senzilles converses que l'encantaven.

Maragall estiuiejà en moltíssimes bandes, i bona part de la seva obra poètica és determinada pels seus desplaçaments estivals. De les seves residències no barcelonines, la més decisiva per a la seva obra, ha estat la nostra vila, que des del primer moment s'ha sentit vinculada a l'obra de Joan Maragall i ho ha considerat un honor que il·lustra la seva història.

Els santjoanins hem tingut sempre Joan Maragall com una personalitat molt nostra.

Quan la localització del poema *La vaca cega* ja havia estat totalment confirmada, els santjoanins es van proposar de dedicar-li un record en la mateixa font on havia estat inspirat. Joan Danés i Vemedas

i altres santjoanins que integraven el "Foment de Lectura" n'eren els promotors. Però, malauradament, la guerra civil de 1936-39 va impedir que es dugués a terme.

El 1960, amb motiu del centenari del naixement de Maragall, es va presentar una ocasió única perquè Sant Joan aportés un tribut d'homenatge a Don Joan. El grup "L'Avet del Monestir", format per joves de la vila amb inquietuds culturals, i el cercle barceloní de cultura "Acadèmia de la Llengua Catalana", de la Congregació Mariana dels jesuïtes de Barcelona, relacionats per mitjà de l'il·lustre santjoaní Joan Bta. Bertran, sumaren esforços per dur a terme el projecte d'erigir un primer monument al poeta: un monòlit on va ser gravat tot el poema de *La vaca cega*.

Assitiren a l'acte alguns dels fills del poeta i, segons expressió seva, va constituir un dels homenatges més fervorosos i emotius del centenari.

El 1973, quan s'esqueia el 80è aniversari del poema, va ser col·locada una làpida al portal de la casa del carrer Major on l'havia compost. D'aquesta manera, les generacions posteriors no perdrien la identificació del lloc on va ser redactat l'immortal poema.

Aquest any, amb motiu del centenari de la composició de "La vaca cega", els santjoanins volem, una vegada més, retre honor a aquest gran poeta. Serveixi, també, aquest petit escrit, com a mostra de la veneració que la vila sent pel poeta que la va immortalitzar amb els seus escrits.

I així la paraula del poeta surt amb ritme de so i de llum, amb el ritme únic de la bellesa creadora: aquest és l'encís diví del vers, veritable llenguatge de l'home. (Elogi de la paraula)

Maria Josep Fernández i Viana.

C RONOLOGIA

- 1860 Neix al carrer de Jaume Giralt, de Barcelona.
- 1874 Fi del batxillerat. Incorporació al despatx del negoci familiar. Anys amargs.
- 1879 Ingress a la facultat de Dret.
- 1884 Llicenciat en Dret. **Passa el juliol a Sant Joan de les Abadesses.**
- 1886 Soci de l'Ateneu Barcelonès.
- 1888 Exerceix d'advocat. Coneix Clara Noble. "L'oda infinita".
- 1890 Secretari de J. Manyé i Flaquer, director del "Diario de Barcelona".
- 1891 Casament amb Clara Noble. "Poesies. Originals i traduccions", edició regal de noces dels amics.
- 1892 Primers articles al "Diario de Barcelona".
- 1893 Naixement del primer fill. Coneix l'obra de F. Nietzsche. **Estiueja a Sant Joan de les Abadesses, on, inspirat a la font del Covilar, escriu "La vaca cega".**

- 1894 Englantina als Jocs Florals amb "La sardana". Estiu a Sant Joan de les Abadesses. Hi escriu els "Goigs a la Verge de Núria", després de fer una excursió pel Pirineu.
- 1895 "Poesies". Secretari de l'Ateneu Barcelonès. Passa l'agost a Sant Joan de les Abadesses. El 15 d'agost, en una carta a Roura, fa referència a la seva indumentària informal; també hi parla per primera vegada de la llegenda del Comte Arnau.
- 1896 Englantina als Jocs Florals amb "El mal caçador". Traducció de Tristany i Isolda de R. Wagner.
- 1898 "Oda a Espanya". Passa l'estiu a Sant Joan de les Abadesses. A l'octubre publica la narració "Cercant el Comte Arnau".
- 1900 Publicació del primer fragment del poema "El Comte Arnau", escrit tres o quatre anys abans. Visions i Cants. Mort del seu pare. Fi dels seus problemes econòmics.
- 1903 Deixa el "Diario de Barcelona". President de l'Ateneu; discurs "Elogi de la paraula".
- 1904 Flor Natural als Jocs Florals: Mestre en Gai Saber. "Les disperses".
- 1906 Participació en el Congrés Internacional de la Llengua Catalana.
- 1907 "Elogi de la Poesia".
- 1909 Articles: "L'Església cremada" i "La ciutat del perdó".
- 1910 "Oda Nova a Barcelona", "Cant Espiritual". "Nausica".
- 1911 "Seqüències". Membre de l'I.E.C. Noves col·laboracions al "Diario de Barcelona". A l'octubre es compromet a fer un article sobre el monestir de Sant Joan. Mor a Barcelona, el 20 de desembre.

BIBLIOGRAFIA

- J. Maragall. *Obres completes*. Ed. Selecta, B. 1981.
- Gabriel Maragall i Noble. *J. Maragall. Esbós biogràfic*. Ed. 62, B. 1988.
- Eugenio Trias. *El pensament de Maragall*. "Fundació Banco Urquijo" Ed. 62, B. 1982.
- Josep Pla. *Joan Maragall*. Ed. Destino, B. 1984.
- Joan Lluís Marfany. *Aspectes del Modernisme*. Ed. Curial, B. 1975.
- Maurici Serrahima. *J. Maragall*. Ed. 62 i "La Caixa de Catalunya". B. 1990.
- Joan Alavedra. *Pelegrins a Montserrat i altres escrits*. Biblioteca Selecta, B. 1971.
- Josep M. Corredor. *Joan Maragall*. Ed. Aedos, B. 1960.
- Arthur Terry. *La poesia de Joan Maragall*. Ed. Barcino.
- Josep Benet. *Maragall i la Setmana Tràgica*. Ed. 62, B. 1965.
- J. Maragall. Conferències en commemoració del centenari de la seva naixença*. I.E.C. B. 1963.
- Joan Bta. Bertran. *La vaca cega, de Maragall, y San Juan de las Abadesas*. Destino núm. 750. 22 de desembre de 1951.
- Destino núm. 1179. 12 de març de 1960. Número extraordinari sobre J. Maragall.
- Programa de la Festa Major de 1949. Article de J. Bta. Bertran sobre "La vaca cega".
- Programa de la Festa Major de 1960. Article d'Octavi Saltor "La pedra viva".

ACTES RELIGIOSOS

---

2 SETEMBRE.
DIJOUS.

Començament de la NOVENA
AL SANTÍSSIM MISTERI.
Cant dels Goigs.

11 SETEMBRE.
DISSABTE.

A les dues de la tarda,
repicament general de campanes

12 SETEMBRE.
DIUMENGE.

Solemnitat del Santíssim
Misteri

A dos quarts d'onze del matí,
SOLEMNE MISSA CONCELEBRADA. Hi queden convidats, les Autoritats, els Pabordes, la Junta del Monestir i tot el poble. La Schola Choral del Santíssim Misteri i el poble cantaran la "Missa en honor del Santíssim Misteri", de Mn. J.Pic.

A l'ofertori, seran presentades les ofrenes dels Pabordes.

Acabada la missa, trasllat de l'Eucaristia al front del Sant Crist del Santíssim Misteri, on continuarà exposada solemnement tota la tarda. Hi haurà torns de vetlla pels devots del Santíssim Misteri i socis de l'Apostolat de l'Oració. El monestir serà tancat de les dues a les quatre de la tarda.

A dos quarts de nou del vespre, després de la missa vespertina, VETLLA DEL SSM, MISTERI, benedicció eucarística i solemne i tradicional ADORACIÓ del Sant Crist, acompanyada amb el cant dels goigs.

13 SETEMBRE.
DILLUNS.

Festa de Santa Maria la Blanca

A dos quarts de dotze del matí,
Missa concelebrada i cant dels goigs.

14 SETEMBRE.
DIMARTS.

Memòria del Beat Miró

A les onze del matí,
Missa concelebrada.

FESTES POPULARS

---

10 SETEMBRE.
DIVENDRES.

A les onze de la nit, a l'envelat, "DEIXA'M LA DONA, CISQUET" per la companyia de teatre còmic Ferran Rigual.

11 SETEMBRE.
DISSABTE.

A tres dos quarts d'onze del matí, al Camp Municipal d'Esports, partit amistós de futbol d'alevins.

A tres quarts de dotze del matí, al Camp Municipal d'Esports, partit amistós de futbol d'infants.

A les dotze del migdia, estampació del mata-segells commemoratiu del centenari de "La vaca cega", de Joan Maragall, amb la presència de l'Excm. Sr. Pasqual Maragall, alcalde de Barcelona i nét del poeta.

A les tres de la tarda, tirada general al plat.

A dos quarts de quatre de la tarda, al Camp Municipal d'Esports, partit amistós de futbol de cadets.

A la mateixa hora, CERCAVILA DE GEGANTS amb els de la nostra vila, acompanyats dels de Ripoll, Sant Pere de Torelló i Ribes de Freser, amb el grup de grallers Cervellí i els de la Colla Gegantera de Sant Joan. Seguidament, a la Plaça Major, espectacle infantil a càrrec del grup ARLEQUÍ, amb la festa de l'escuma sideral.

A dos quarts de sis de la tarda, al Camp Municipal d'Esports, partit amistós de futbol de juvenils.

A les sis de la tarda, SARDANES per la cobla Marina.

A les nou del vespre, al campanar de l'església del Monestir, repicament general de campanes i tradicionals serenates. Seguidament, passant pels principals carrers de la vila.

A les deu del vespre, sardanes a la Plaça Major per la cobla JOVENÍVOLA de Sabadell.

A les dotze de la nit, a l'envelat, ball amb l'orquestra MARINA i el grup APACHE.

12 SETEMBRE.
DIUMENGE.

A un quart d'onze del matí, les Autoritats i els Pabordes, precedits dels Gegants i la cobla, s'encaminaran cap al Monestir, per assistir a la missa solemne. Tot seguit, a la Plaça Major, la cobla interpretarà la Sardana d'Honor, en memòria d'Esteve Serra.

A dos quarts d'una de la tarda, sardanes al Passeig per la cobla MONTGRINS.

A dos quarts de cinc de la tarda, els Pabordes, acompanyats del delegat de l'Autoritat i precedits per l'orquestra, aniran a buscar les Pabordesses als respectius domicilis i es dirigiran a la Plaça Major, on dansaran el Ball dels Pabordes. Les parelles balladores d'enguany són:
Ramon Vila - Mireia Serrat
Xavier Camps - Elisabet Carrillo
Ramon Castells - Rosa Llària
Joan Ferrer - Concepció Formatgé.

Seguidament, sardanes al Passeig per les cobles MONTGRINS i la PRINCIPAL DEL LLOBREGAT.

A les cinc de la tarda, al Camp Municipal d'Esports, partit de futbol entre el Pueblo

---

Seco U.D. i el C.E. Abadessenc.
Campionat Preferent.

A les onze de la nit,
a la Plaça Major, sardanes per la
cobla MONTGRINS.

A les dotze de la nit,
a l'envelat, gran ball amb el
conjunt TRÀFIC i l'orquestra
MONTGRINS.

13 SETEMBRE. DILLUNS.

A les nou del matí,
tirada social al plat.

A un quart d'una de la tarda,
sardanes per la cobla MONT-
GRINS a l'avinguda del Comte
Guifré, carrer de Ramon d'Urg i
plaça d'Anselm Clavé.

A les cinc de la tarda,
a l'envelat, concert per l'orque-
stra MONTGRINS.

Tot seguit, sardanes al Passeig
per les cobles MONTGRINS i la
PRINCIPAL DE LA BISBAL.

A les sis de la tarda,
al Camp Municipal d'Esports,
partit amistós de futbol.

A dos quarts de deu del vespre,

els Pabordes, acompanyats del
delegat de l'Autoritat, i prece-
dits per la cobla FOMENT DE
LA SARDANA, aniran a buscar
les Pabordesses als respectius do-
micilis i es dirigiran a la Plaça
Major, on dansaran el Ball dels
Pabordes. A continuació, ballada
de sardanes a la mateixa plaça
per la cobla FOMENT DE LA
SARDANA.

A les dotze de la nit,
gran ball a l'envelat amb
l'orquestra LA PRINCIPAL DE
LA BISBAL i el grup MONTE-
CARLO.

A la matinada,
diana Florejada amb el grup LA
SINFOROSA.
Seguidament, BALL DEL
PIJAMA amb el grup MONTE-
CARLO.

14 SETEMBRE. DIMARTS.

A les onze del matí,
sardanes distribuïdes per les pla-
ces i carrers segons costum; les
interpretaran les cobles COSTA
BRAVA i MONTGRINS. En aca-
bar, concert a Sant Pol.

A les cinc de la tarda,
TORNABODA a la Font del Co-

vilar, on la cobla MONTGRINS
tocarà sardanes.

Cap al tard, davant del Camp
Municipal d'Esports, formació
de la corrua que, precedida de la
cobla, es dirigirà a la Plaça Ma-
jor, on es ballarà la Sardana Llarga.
Tot seguit, castell de focs artifi-
cials a les Cinc Fonts.

A dos quarts d'onze de la nit,
sardanes al Passeig per la cobla
MONTGRINS.

A les dotze de la nit,
ball a l'envelat amb les orquestres
COSTA BRAVA i el conjunt
SETSON.

Durant els dies de la Festa
Major, podran visitar-se les
següents exposicions al Palau de
l'Abadia:

EXPOSICIÓ FILATÈLICA.

EXPOSICIÓ DE BONSAIS.

El dia 12 de setembre, lliura-
ment d'obsequis commemoratius
als balladors del BALL DELS
PABORDES, per part del Sr.
Josep Burniol.

E DICIÓ D'AQUEST PROGRAMA
Ajuntament de la Baronal Vila
de Sant Joan de les Abadesses

G UIÓ I REDACCIÓ
Maria Josep Fernández i Viana

A GRAÏMENTS:
Centre Excursionista de Catalunya
Escola Abadessa Emma
Eudald Esteve
Josep Esteve
Ramon Massós
Eusebi Puigdemunt
Enriqueta Puigmal
M. Rosa Pujol

D ISSENY TIPOGRÀFIC
Jordi Canelles

Impremta Baronal
Sant Joan de les Abadesses